

AVRUPA BİRLİĞİ'NDE SERBEST ECZACILIK

Aidan O'Shea*

Avrupa Birliği, uluslararası işbirliği ve entegrasyon açısından yegane tecrübedir. Birlik, resmi ve resmi olmayan birçok unsurdan oluşan bir süreçtir. Umarım bu kısa deneme yazısı, Avrupa Birliği'nin önemini, olasılıklarını ve de sınırlarını iletmede başarılı olur. Avrupa, birçok ulus, dil, iklim ve kültürden oluşan geniş bir tuvaldir. Birçok Avrupa ülkesinde, saygı duyulması gereken iç farklılıklar vardır. Almanya, Belçika, İspanya ve İngiltere gibi birçok Avrupa Birliği üyesi ülke, politik gücün önemli bölgesel dağılımına sahiptir. Böylece, demokratik Avrupa Birliği politikası aynı anda yerel, ulusal ve Avrupa çapındadır ve belirli konularda bu üç basamak arasında farklı çıkar düzeyleri olabilir. Bu şekilde, Avrupa Birliği ve tartıştığı konular, aslında fikir birliği, uzlaşma ve karşılıklı toleransa dayalıdır.

Bugün bildiğimiz gibi, Avrupa Birliği, 15 özerk üye devlet ve 375 milyon vatandaştan oluşan politik ve ekonomik bir varlıktır. Varlığı, barış ve umut üzerine kurulmuştur. Avrupa Birliği'ni, Brüksel'de gizlenen kötü bir yabancı olarak görmektense, ilerleme için sahip olduğu potansiyelini fikir birliği ile kabul etmemiz gerekir. Sonraki 20 yılda Birliğin genişlemesi, güneyde Kıbrıs ve Türkiye kadar Doğu Avrupa'nın eski komünist ülkelerini de kapsayacaktır. Önümüzdeki yıllarda Avrupa Birliği'nin ağırlık merkezi, doğu ve güneye kayacaktır. Bu yegane tarihi deneyim içinde yaşayan Avrupa Birliği vatandaşları, kültür ve dil farklılığına saygı gösterirken, ticaret serbestisi sağlayan çifte vatandaşlık durumundan ve insan haklarından memnurluk duymaktadırlar.

Avrupa topluluklarının değişen isimleri, başlangıçta altı ülkeden olu-

* Aidan O'Shea, İrlanda'da serbest eczacılık yapmaktadır. İrlanda Eczacılar Birliği Başkanıdır. Ayrıca, Dublin'deki Trinity Koleji bünyesindeki Eczacılık Okulu'nda eczacılık uygulamaları ile ilgili ders vermektedir. 1998'den bu yana PGEU yönetim kurulu üyesidir ve 2001 yılında da PGEU Başkanı olmuştur. Özel ilgi alanı, Avrupa Birliği'ne aday ülkelerin problemleridir.

şan ticaret anlaşmasından günümüzdeki onbeş ülkeden oluşan ekonomik ve politik birliğe doğru olan büyüme ve gelişmeyi yansıtmaktadır. Kıta Avrupası, bu yüzyıldaki iki Dünya Savaşı ile harap edilmiştir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki kötü yıllarda hem müttefikler hem de mağlup olanlar, şehirleri tekrar inşa etmek, göçmenleri rehabilite etmek ve sivil demokratik düzeni yeniden oluşturmak için mücadele vermişlerdir. 1952'de, Fransa, Almanya, İtalya, Belçika, Lüksemburg ve Hollanda arasında vergisiz bir ticaret alanını içeren Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT) ortaya çıkmıştır. 1957 yılında yapılan Roma Anlaşması, Avrupa Ekonomik Birliği'ni (AET veya Ortak Pazar) meydana getirmiştir. 12 yıl içinde, AET iç ticaretini altı katına ve dış pazarlara olan satışını da üç katına çıkarmıştır.

Bu başarı bazı ülkelerin ilgisini çekmiş ve 1973'te İrlanda, İngiltere ve Danimarka, 1981'de Yunanistan, 1986'da İspanya ve Portekiz, 1990'da Almanya'nın Doğu kesimi (DDR), 1995'te Avusturya, İsveç ve Finlandiya Birliğe üye olmuşlardır.

1993 yılında yapılan Maastricht Anlaşması ile Avrupa Birliği (AB) isminin benimsenmesi, siyasal ve toplumsal uyuma doğru ilerleme amacının açık bir göstergesi olmuştur. Bu anlaşma bizi, ekonomik ve parasal birliğe (*Economic and Monetary Union*) doğru götürmektedir. EMU'nun en somut ifadesi tek para birimidir (Euro). Euro, 1 Ocak 2002'den itibaren oniki Avrupa Birliği ülkesinin

ortak para birimi olacaktır. Birlik sınırları içinde suçun engellenmesi ve siyasal konularda da eskiye nazaran daha büyük bir entegrasyon söz konusudur.

Değişimin Aktörü: Avrupa

İrlanda'nın AB tecrübesini okumak size ilginç gelebilir.

AET üyeliğinin 27 yılında, İrlanda, altyapısal, ekonomik ve insan yetenek gelişiminde hızlı bir ilerleme kaydetmiştir. Gayrisafi Milli Hasıla (GSMH) ile ölçülen katı ekonomik göstergelere göre; (GSMH), 1973'de İrlanda AET ortalamasından %70 daha fazla, 1999'da ise %100 daha fazla ilerlemiştir (EUROSTAT). Bu değer, AB ortalamasının %99 üzerinde büyüyen İngiltere değerini gölgelemektedir.

Avrupa standartları, iyicil ve ince yollarla hayatımızı kaplamayı başarmıştır:

- ◆ Hava, su ve denizlerimizin kalitesi
- ◆ Çalışma koşulları ve ücret eşitliği
- ◆ Kadın hakları
- ◆ Yol, liman ve telekominikasyonun kalitesi
- ◆ Evlerimizin ve çalıştığımız yerlerin yapısı ve güvenliği
- ◆ Avrupa İnsan Hakları Mahkemeleri tarafından takip edilen bireysel haklar
- ◆ Para birimimizin stabilitesi

Hepsi göz önüne alındığında, insanlarımızın psikolojik durumu, yük-

Toplum Sağlık Eczacı

sek göç ve özsaygının azalması sonucunu doğuran olmakla sömürge sonrası bağımlılıktan, başarılı bir biçimde kendine güven ve inanca dönüşmüştür. Düşünce yapılarımızdaki bu değişiklik, kültür, iş dünyası ve yatırım düzeylerinde de gözlenebilir.

AB'nin Sağlık Gündemi

Makroekonomik düzeyde çok fazla şey söylenebilir. AB seviyesinde sağlık hizmetleri nasıl görüşülmektedir? İlk olarak bilinmelidir ki, serbest eczacılar AB'de PGEU (Avrupa Birliği Eczacılık Grubu) tarafından temsil edilmektedirler. PGEU, 15 üye ülkedeki ulusal yasal ve temsil kuruluşları olduğu kadar 10 gözlemci ülkeyi de temsil etmektedir. Bu yapının Avrupa Birliği serbest eczane hizmetinde yer alan 600,000'den fazla kişiyi temsil ettiği düşünülürse, aşılması güç bir lobi gücü olduğu görülecektir. Brüksel'de üç personeli olan küçük bir büromuz bulunmaktadır. Şu anki üyeleri İrlanda, İngiltere, Danimarka ve İspanya olan yönetim kurulu, iş yükünün çoğunu üzerinde taşır. Yılda üç defa yirmi yedi üyenin de katıldığı Genel Meclis Toplantısı yapılır. Aynı zamanda önemli konularda uluslararası çalışma grupları oluşturulur. Tüm gönüllü çalışma gruplarında olduğu gibi, toplantılar arasında, Avrupa Komisyonu'na katılım, sağlık bakımında ko-profesyonellerle toplantı, güçlü bir lobisi olan endüstri ile irtibat sağlanması ve bilgi sağlayarak üyelerimizi desteklemek

gibi ek işler yapılır. Özet olarak, rolü, dinleyici ve avukat olarak, Avrupa serbest eczacısının hak ve rolünün Avrupa siyasetinde desteklenmesini sağlamaktır. Bu hususun tabiiğinde, Avrupa Birliği yetkilileri ile sürekli toplantı yapmak ve çeşitli Avrupa Danışman Komitelerine etki etmek gibi politik görevler de yerine getirilmektedir.

Eczacılık politikaları, AB'den ne gibi bir yarar sağlamaktadır? Şubeleşme, burada önemli bir ilke olarak karşımıza çıkmaktadır. Şubeleşme, konular ile, etkili bir eylem için uygun yerleşimin en düşük düzeylerinde ilgilenilmesi demektir. Bu düzey, Avrupa, ulusal veya yerel olabilir. Böylelikle tek para birimi gibi kolektif bir politika, merkezi kontrol ile yönetilirken, sağlık hizmetleri yönetimi ulusal kontrole devrolur. Her ülke, kendi politik ve sosyal kültürüne uyan bir sağlık bakım sistemi örgütler. Ulusal hükümetler, seçmenlerin onlara verdiği yasal vekaleti korurlar.

Bununla birlikte, sağlık ve eczacılık konuları, aşağıda isimleri geçen AB komisyon üyelerine havale edilmiştir:

◆ Erkki Liikanen (Finlandiya) Girişim ve Bilgi Topluluğu

◆ Frederic Bolkestein (Hollanda) İç pazar

◆ Mario Monti (İtalya) Rekabet

◆ David Byrne (İrlanda) Sağlık ve Tüketicuyu Koruma

Bu komisyonerler, ulusal düzeyde devlet bakanlarına eşdeğerdir.

Farmasötikler İçin Tek Bir Pazar

Şimdi, önümüzdeki yıllarda Avrupa eczacılarını kesinlikle etkileyecek olan iki politikaya değineceğim.

Farmasötik ürünler için AB Pazarı henüz tek bir pazar değildir. Bu durumun varlığını korumasında temel faktörler nelerdir?

◆ Depocu ve serbest eczacıların marjlarında olduğu gibi, endüstriyel taban fiyatlar da ülkeden ülkeye değişmektedir.

◆ Teknik ve düzenleyici talepler, Londra'da bulunan Avrupa İlaç Değerlendirme Ajansı (EMA)'nın etkisi altındadır. Bu ajans, her üye ülkede ulusal ilaç ruhsatlandırma sisteminin farklılaşmasından kaynaklanan sorunları ortadan kaldırır.

◆ 12 üye ülke içinde para birimi transferlerinin gecikmesi ve maliyeti elimine edildiği için, vergi azalmaktadır. Fiyat farklılıkları, para birimi değişim maliyetlerinin arkasına gizlenmeyecektir. Bu 12 ülke, 2002 yılında tam fonksiyonel bir para birimine geçeceklerdir.

Fiyatların aynı olması dışında, tek bir pazar, hastaların daha fazla güvenli ve etkili kalitede ilaca ulaşmalarını hızlandıracaktır. Tam fonksiyon gösteren tek bir pazarda, Salbutamol Inhaler'in hastaya maliyeti İstanbul veya İrlanda'da aynı olacaktır. Tek bir AB Farmasötik Pazarna doğru atılan son mantıklı ve radikal adım, sağlık geri ödemelerine ve Birlik içinde sosyal güvenlik sistemlerine yönelmek olacaktır. Bu, çok büyük ve hassas bir

görevdir fakat AB'de sağlık bakımında uygulama ve değerlendirmeyi büyük oranda kolaylaştıracaktır. Hastalar, AB içinde sağlık hizmeti alma haklarına, diğer üye ülkelerde çalışmaya haklarının olduğu gibi sahip olacaklardır. Güncel sağlık sistemleri çok fazla değişkenlik göstermektedir.

Güçlü ilaç endüstrisi, R&D bütçelerinin etkileneceğini savunarak, dünya pazarlarında Avrupa ilaçlarını rakipsiz yaparak, pazarların birleşmesine direnmektedir. Endüstrideki son birleşimler ve konsolidasyonlar, bazıları bir dizi küçük ülkenin bütçesinden büyük bütçeleri olan şirketler yaratmıştır. Gelecek için ana problem "Yükseklik Problemi" olarak isimlendirilen yeni yüksek maliyetli ilaçlar için ödemeye yeterli sağlık bütçelerini ekonomiler içinde oluşturmaktır. Bu problemi ortadan kaldırmak için geliştirecek stratejiler arasında;

◆ Hastalar tarafından daha fazla katılım payının ödenmesi

◆ Jenerik reçetelendirmenin desteklenmesi

◆ Hastanın ödeme yapmadığı "ücretsiz" tedavi şemalarının daraltılması, yer almaktadır.

Bununla birlikte, ulusal sağlık bütçeleri hızla büyümeye devam etmektedir. Başlıca ilaç ihraç eden ülkelerden İrlanda Cumhuriyeti'nde, hükümet ve endüstri arasındaki ilişki zararsız dayanışmaya bağlıdır. Endüstri iş alanı sağlayıp ve ihracat yaparken, hükümet reçeteli ilaç pazarının %70'inin alıcısıdır.

Özet olarak: AB ilaç fiyat ve marjları, önümüzdeki yıllarda ortak bir seviyeye yönelecektir.

Bilgi Teknolojisi

Bilgi teknolojisi devrimi çoktandır bizimle birlikte. Devrim, 19.yüzyılın endüstriyel devriminden daha hızlı ve büyük olduğunu kanıtlayacaktır. Bilgi teknolojisi, ulusal ve AB engellerini, meslek ve hükümet için can sıkıcı sorunlar oluşturarak, bir tıkla mayla aşar. Ulusal ve uluslararası ticaret anlaşmalarına ve yasal kontrole meydan okuyacak bir hızla hareket eder. Bilgi teknolojisini bir tehdit olarak görüp, değişikliğe karşı olan düşüncelerimizi gömmek yerine, hastalarımızın yararı ve eczanelerimizin etkinliği için gücünü kabul etmeli miyiz? Şu anda, hekimler, eczacılar ve geri ödeme kurumları tarafından paylaşılan ve saklanan veri tabanı ile sağlık topluluğunun intranetini oluşturmak tenik olarak mümkündür. Bu şekilde, reçeteler ve talepler elektronik olarak doktordan eczacıya, oradan da ödeme yapılan kuruma ve aynı şekilde yinelenerek kullanılabilir. Bu, yaratmak için her gün emek harcadığımız kağıt dağıtım ortadan kaldıracak basit bir finans modelidir. Aynı zamanda bu yolla klinik veriler de paylaşılabilir ve yayımlanabilir, böylece eczacılarımız daha çok hasta danışmanlığına ve hizmetine dikkat edecek ve zaman ayıracaktır.

Bireysel bilgisayarlarla rekabette, birleşmiş ulusal sisteme geçiş için liderlik gerekecektir; zira, bilgi

teknolojisi çerçevesinde etik, eğitim gibi sorunlar vardır, bunun yanında geçiş sürecinde hem yerel ve hem de ulusal düzeyde engellerle karşılaşılacaktır. Fakat eczacılar, bilgisayar ve modem kullanımı bağlamında bilgi teknolojileri yolunda diğer sağlık profesyonellerinden daha ilerdedir.

İnternette on-line eczaneler ve ilaç satan web siteleri, ABD'de çoktan beri ve İngiltere'de daha az oranda varolan bir gerçektir. PGEU, halk sağlığını garanti altına almak ve tüketiciyi korumak için Avrupa Komisyonu ve Parlamento düzeyinde en üst düzeyde etkinliklerini sürdürmektedir. İlaçların bu şekilde uzak mesafeden tüketiciye ulaştırılmasının halk sağlığına zarar vereceğinden endişe duymaktayız. Bu görüşümüzü, Avrupa Doktorları Komitesi ile ortak politika içinde ayrıntılı olarak değerlendirdik. Avrupa'da katı bir düzenleme, ruhsatlandırma ve kalite kontrol sistemi vardır. Sistem savunulmalıdır ve hastayla birebir ilişki içinde olan serbest eczacı, ilaçların güvenli ve etkili kullanımında son garantördür. İnternet üzerinden alınan ilaçlar bu sistemi aşar ve hileli olarak pazarlanabilir. Şu anda, internet üzerinden reçetesiz satılan bitkisel ve alternatif ilaçların satıldığını biliyoruz. Bu ürünlerden bazıları şüphelidir ve kanıtlanmış hiçbir terapötik yararı bulunmamaktadır. Mükemmel bir dünyada yaşamıyoruz, ve mucize çözümler arayan kişilerin saflığından yararlanmak isteyen güçlü ekonomik güçler bulunmaktadır.

ABD, dünyada, kişisel bilgisayar kullanıcılarının ve internet ticaretinin en fazla olduğu yerlerin başında gelmektedir. Birçok insan, bu dinamik ABD pazarının tüm dünyaya diğer ekonomiler üzerine kötü etkiler ile yayılacağından endişe etmektedirler. Bunun tersine, AB, farklı ülke ve dil grupları ile fazlaca sınırlıdır. Sadece İskandinav ülkeleri, PC ve internet ticareti düzeyinde ABD'e rakip olabilir. Amerikan Sağlık Pazarında özel sağlık sistemi egemendir. Devlet minimum düzeyde müdahale eder. Tüketiciler, düşük maliyetle reçeteli ilaçları ve bunun yanında reçeteye tabi olmayan ilaçları sunan on-line eczane web sitelerinin çekimine kapılırlar. Bununla beraber, son zamanlarda, ABD Senatosu Sağlık Komitesi, narkotik ve steroidlerin kullanımına kaynak yaratan internet eczacılığının tehlikelerini kabul etmiştir.

Lizbon'da en son yapılan AB sunumunda, AB liderleri, internet ticaretinde ABD şirketlerinin egemenliğine dikkat çekmiş ve bu sebepten dolayı Avrupa'nın internet ticaret düzenlemelerini minimum düzeyde sağlama eğilimindedirler. Bu, şu anda karmaşık bir senaryodur. PGEU, eczacıların internete yönelik ilerici eğilimlerini göstermek isterken şeffaflık ve takip edilebilirliği garanti eden yasal kontrollerini korumak istemektedir. Serbest eczanenin sağladığı kişisel hizmete karşı internetin rakip olması zordur. Hasta, seçim yapmada fiyat baskın olmadığı sürece, doktora gidecek ve yerel bir eczanenin müşterisi olacaktır. Televiz-

yon geldiğinde kütüphaneler kapanmamıştır. Bunun yerine, kütüphaneler, ekran-temelli teknolojiyi sunmuş ve hayatta kalmışlardır.

Avrupa'daki serbest eczacılar bilgi teknolojisi çağına ayak uyduracaklar ya da ciddi bir düşüş yaşayacaklardır.

Eczane Sahipliği ve Dağılımı

AB, serbest eczanenin sahibinin kim olacağı ve nerede bulunacağı konusunda karar vermede hiçbir rol oynamaz. Bu konular, ulusal düzenlemeleri ilgilendirir. Bazı AB ülkelerinde (örneğin, İngiltere ve İrlanda) zincir eczaneler mevcut iken, Almanya'da eczanelerinin sahipleri kişilerdir. Bununla beraber, depocuların artan birleşmesi ile eczane sahipleri tarafından daha çok korkulan zincir eczanelerin yaygınlaştığı gözlenmektedir. Aday ülkelerdeki eczaneler, AB'ne girer girmez değerlerinin artması beklediği için, bu tehlikeye kısmen açık olabilirler. Aday ülkelerdeki eczacıların, ulusal eczacılık hizmetinin, AB'ne girişi takip eden hızlı ekonomik değişikliklere göğüs gerebileceğine dair bilgilendirilmeleri gerekir.

Hareket Serbestisi

AB içinde, ürünlerin, hizmetin ve insanların dolaşma serbestisi temel bir prensiptir. Eczacıların eğitimini ilgilendiren çok, spesifik AB sektörel yasaları bulunmaktadır. Bu yasalar, eczacılık eğitiminin süresi ve içeriği-

ni belirler; bir ülke bu standartlara uyar ise, eczacılarının tüm AB ye ülkelerinde çalışma hakkı bulunur. řu an, ye ülkelerin vatandaşları için bu hakların yrrlēe konulması için 5-7 yıllık bir geçiş sresinin olmasına dair bir tartışma sürmektedir.

Gelecek

Tüm insan çabasında olduēu gibi, AB'nin de başarıları olduēu kadar

başarısızlıkları da vardır. Bazen, ulusal ncelikler, Avrupa inisiyatiflerini geçersiz kılabilir. Zaman zaman, ülkeler kendi ekonomik ve sosyal girdaplarında boēulabilirler. Avrupa Birliği hakkında farklı bilgi ve ilgileri olan politik liderler gelir, gider. Gücünü kaybeden dünya ekonomisindeki AB genişlemesinin bir sonraki fazı, hepimiz için bir kuvvet testi olacaktır. Umanım, PGEU kendi ve sizin geleceēinizde de rolünü oynayabilir. □